

Keinoja ja välineitä opettajalle selkeä- kieliseen ilmaisuun ammatillisessa koulutuksessa

---

Eija Honkanen

FT, yliopettaja

Haaga-Helia amk ammatillinen

opettajakorkeakoulu

eija.honkanen@haaga-helia.fi

Leena Nuutila

KTM, lehtori

Haaga-Helia amk ammatillinen

opettajakorkeakoulu

leena.nuutila@haaga-helia.fi

Maarit Sorjonen

FM, konsultoiva erityisopettaja

Ammattiopisto Spesia

maarit.sorjonen@spesia.fi

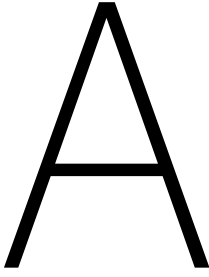
Tiivistelmä

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelee koko ikäluokan kirjo hyvin erilaisia oppimisvalmiuksia omaavia opiskelijoita. Joukossa on myös maahanmuuttajaopiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistä tukea opiskeluunsa puutteellisen kielitaidon, ja joskus myös oppimisvaikeuksien, vuoksi. Yhtenä keskeisenä vaatimuksena ammatilliselle opettajalle on selkeän ja saavutettavan oppimateriaalin laatiminen vielä suomen kielen taitoaan kartuttavan oppijan tueksi. Samalla kun pyritään nostamaan opiskelijoiden perusluku-

taito riittävälle tasolle, on kiinnitettävä huomiota myös monilukutaitoon. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin sekä kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa erilaisissa tilanteissa. Monilukutaito on yksi tärkeä osataito ammatillisessa osaamisessa, ja sitä tulee kehittää koulutuksen aikana.

Avainsanat: *monilukutaito, ammatillinen koulutus, maahanmuuttajat, selkeä kieli, digitaaliset oppimisympäristöt*

Monilukutaito – keskeinen perustaito tulevaisuudessa

Ammatillisen opettajan osaamisen tulee vastata inklusiivisen ammatillisen koulutuksen vaatimuksia. Inklusiivisella koulutuksella pyritään ensisijaisesti takaamaan koulutuksellinen tasa-arvo, jolloin oppilaat kasvavat koulu-uran alusta alkaen yhdistyneessä koulutusjärjestelmässä, jossa ei ole erillisiä erityiskouluja tai -luokkia. Keskeistä on joustavat, kaikkien oppilaiden osallisuutta korostavat opiskelujärjestelyt. (Opetushallitus, 2018.) Opettajan tulee osata etsiä ja muokata oppimiseen innostavat ja parhaimmat digitaaliset työvälineet suuresta valikoimasta opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden tueksi (Lignell & Nuutila, 2015).

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelee hyvin erilaisia opiskelijoita. Joukossa on myös maahanmuuttajaopiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistä tukea opiskeluunsa puutteellisen kielitaidon, ja joskus myös oppimisvaikeuksien, vuoksi. Yhtenä keskeisenä vaatimuksena ammatilliselle opettajalle on selkeän ja saavutettavan oppimateriaalin laatiminen vielä suomen kielen taitoaan kartuttavan oppijan tueksi. Monimutkaisissa oppimisympäristöissä selkeän kielen käyttäminen on erityisen tärkeää, olipa sitten kysymys oppimateriaalien, -kirjojen, diagrammien, kuvien, videoiden tai monenlaisen sosiaalisen median lukemisesta, käyttämisestä tai tulkinasta.

Monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintätekniologista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, työelämässä sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa erilaisissa tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten perinteisen luku- ja kirjoitustaidon, numeerisen, digitaalisen, kuva- ja medialukutaidon. (Kupiainen & Sintonen, 2009.)

Monilukutaidon pedagogiikan ytimessä vaikuttaisi olevan koulun ja ympäröivän maailman siltaaminen ja maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaaminen aktiiviseksi kansalaisiksi. Monilukutaito ja -tieto kokonaisuutena auttaa oppijaa hahmottamaan, jäsentämään ja ymmärtämään erilaisia kulttuurisia viestinnän muotoja ja ympäristöjä sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaitoon sisältyy myös useita erilaisia lukutaitoja, kuten edellä mainittiin. Näin monilukutaito yhdistyy kiinteästi ajattelu- ja tiedonhallintataitoihin erilaisissa oppimisympäristöissä ja -tilanteissa. (Kupiainen, 2017.) Monilukutaito on siten keskeinen taito, kun yhdistetään osaamista ammatillisessa toimintaympäristössä. Maahanmuuttajaopiskelijan monilukutaidon kehittyminen alkaa selkeästä ja ymmärrettävästä kielestä ja vuorovaikutuksesta oppimistilanteissa.

Selkokieli ja elaborointi tukevat monikulttuurisen opiskelijan oppimista

Selkokielistäminen tarkoittaa sitä, että tekstiä muokataan sisällön, sanaston ja rakenteen osalta ymmärrettävämmäksi kuin mitä yleiskieli on (Leskelä & Kulkki-Nieminen, 2015). Se on melko laajasti hyväksytty oma kielimuo-

tonsa, joka palvelee erityisryhmiä (Virtanen, 2009). Leskelän ja Kulkki-Niemisen (2015) mukaan selkokielen on ajateltu hyödyttävän monenlaisia lukijoita. Yhtenä ryhmänä voidaan mainita ne lukijat, joiden kielellisten puutteiden voi ajatella olevan väliaikaisia; käytännössä tällöin tarkoitetaan kielenoppijoita. Vaikka osalla Suomessa asuvista kielenoppijoista kielelliset pulmat ovat väliaikaisia, osalla kielen oppiminen kuitenkin pysähtyy. Tällaisia saattavat olla ne maahanmuuttajat, joiden luku- ja kirjoitustaito omassa äidinkielenään on heikko tai olematon.

Selkokielen käyttö maahanmuuttajien opetuksessa on jo vakiintunutta. Esimerkiksi Internetistä löytyvien Ylen selkouutisten käyttäjinä on paljon maahanmuuttajia. Monikulttuuriselle opiskelijalle on erittäin hyödyllistä, jos informaatiota pystyy ottamaan vastaan monikanavaisesti, sekä audiitiivisesti että visuaalisesti. Tämän vuoksi monikanavaisesti välitettyjä, myös kuunneltavia selkouutisia voi suomen kielen oppimisen kannalta pitää erityisen ansiokkaina. Myös Selkokeskus julkaisee selkokielistä ajankohtaisuuksilehteä *Selkösanomiamia*.

Virtasen (2009) näkemyksen mukaan selkokielen käyttämisessä maahanmuuttajien opetuksessa on myös omat pulmansa. Kun alkuperäistä, yleiskielistä tekstiä tiivistetään selkokieliseksi versioksi, teksti saattaa jäädä liian aukkoiseksi. Tällöin teksti saattaa jäädä lukijalle vaikeaksi ymmärtää. Esimerkiksi maahanmuuttajaopiskelijan voi olla todella vaikeaa ymmärtää hyvin tiivistä selkokieltä, joka käsittelee esimerkiksi Suomen historiaa, suomalaisten kulttuuriperimää tai ammatillista ohjeistusta. Rapatti (2008) toteaa, että tekstin yksinkertaistamiselle vaihtoehtoinen tapa muokata tekstiä on elaborointi, jossa kirjoitettua kieltä rikastetaan puhekie-

len piirteillä. Tällöin hyödynnetään samaa kielen muokauskeinoja, joiden avulla syntyperäiset kielenpuhujat muokkaavat omaa puhettaan ja keskustelutapaansa, kun he keskustelevat maahanmuuttajien kanssa. Vaikeita ja kirjoitettua kieleen liittyviä monimutkaisia rakenteita ei tällöin karsita kokonaan pois, vaan niitä selitetään, selvennetään ja kuvataan lukijalle eri tavoin. Hyvin elaboroitu teksti ei ole aukkoista: se selittää, yhdistelee, siltaa ja ottaa huomioon maahanmuuttajan kokemusmaailman.

Kohti selkeämpää ilmaisua – irti substantiivitaudesta

Ammatillisen opettajan on pystyttävä kohtaamaan jokainen opiskelija yksilönä ja ottamaan huomioon tämän henkilökohtaiset tavoitteet. Samalla opettajan on kuitenkin huomioitava myös kaikkien opiskelijoiden kommunikaatiotarpeet. Ammatilliselta opettajalta ei voida vaatia, että hän esimerkiksi tekisi kaikista oppimateriaaleistaan selkokieliset versiot maahanmuuttajaopiskelijoita varten. Vaikka varsinaista selkokielen käyttöä ei voikaan vaatia (koska se on oma kielensä), on kuitenkin kohtuullista odottaa selkeän kielen käyttöä. Tällöin opettajan kannattaa havainnoida opiskelijoidensa erilaisia tarpeita ja mieltä, miten hän voisi viestiä tehokkaasti siten, että koko opetusryhmä hyötyy siitä.

Selkeästä viestinnästä on paljon hyötyä kaikille opiskelijoille. Vaikka selkokielinen teksti voi olla kaikille suunnattuna liian yksinkertaista ja suppeaa, hyötyvät kaikki opiskelijat kuitenkin hyvän yleiskielen käyttämisestä. Hyvien tekstien valinnassa ja omien tekstien rakentamisessa on tärkeää se, että yritetään välttää substantiivitauteja niin paljon kuin mahdollista. Itkonen & Maamiehen (2011) mukaan subs-

tantiivitauti on ilmaisutapa, jossa teon- ja ominaisuudennimet anastavat ilmaiskykyisille verbeille kuuluvan aseman: ei esimerkiksi sanota yksinkertaisesti *Tänä vuonna on velkaannuttu entistä enemmän*, vaan tarpeettoman mutkikkaasti *Velkaantumisen lisäys erityisesti tänä vuonna on suuri menneeseen kehitykseen verrattuna*.

Substantiivitauti kuormittaa lukijan muistia aivan turhaan ja hämähäyttää tekstin ydinajatuksen. Kun ammattiopettaja laatii tekstiä omalle opetusryhmälleen, hän voi turvautua yksinkertaiseen ja helppoon neuvoon: mieti, kuinka puhuisit kyseisen asian opiskelijaryhmälle. Puhekieli ei ole samalla tavalla substantiivitautista eikä partisiippirakenteista kuormittunutta. Kun vielä pohtii, millä tavalla kuvaisi suullisesti kyseistä opetettavaa asiaa maahanmuuttajalle, joka on saapunut Suomeen muutama vuosi sitten, pääsee hyvin kiinni selkeämpään kirjalliseen ilmaisuun. Yleiskieli on kuitenkin puhekieltä tiiviimpää, eivätkä kaikki puhekielen muodot sovi kirjoitettuun kieleen. Hankalasta kapulakielestä eroon pääsemisessä puhekieli on kuitenkin oiva suunnannäyttäjä.

Ammatillista arkiviestintää maahanmuuttajaopiskelijan parhaaksi

Myös oppimisvaikeuksia omaaville suomenkielisille opiskelijoille on paljon hyötyä siitä, että ammatillisessa koulutuksessa käytetään oppimisen apuna mahdollisimman paljon kuvia eri työvaiheista, -välineistä ja valmiista töistä. Kuviin liitetyt, tarkasti strukturoidut sanalliset ohjeet ovat kaikille opiskelijoille tarpeellisia. Tärkeimmistä työvälineistä ja niiden nimistä kannattaa rakentaa muistin tueksi struktuuritauluja, joissa työvälineiden kuvat ja nimet yhdistyvät. Muistin tukia kannattaa myös laatia

Ammatillista peruskäsitteistöä pitäisi opettaa maahanmuuttajaopiskelijalle mahdollisimman paljon ammattiopintojen alkuvaiheessa.

esimerkiksi tärkeimmistä mittayksiköiden muunnoksista. Muistin tukien pitäisi olla työskentelytiloissa keskeisillä paikoilla näkyvissä niin, että opiskelija voi turvautua niihin kesken työskentelyn.

Ammatillista peruskäsitteistöä pitäisi opettaa maahanmuuttajaopiskelijalle mahdollisimman paljon ammattiopintojen alkuvaiheessa. Oppimistilanteissa opettavan asian omaksumista helpottaa, jos uuden asian sana- tai käsitelista on annettu opiskelijalle etukäteen tutustuttavaksi. Olisi myös hyvä löytää aikaa opetella keskeisimmät ammattitermit ennen varsinaisen ammatillisen asian opettamista. Ennakointi kannattaa muutenkin: ydinasiat olisi suositeltavaa tuoda näkyviin esimerkiksi kirjoittamalla ja jäsentää opiskelijan kanssa yhdessä oppimista ja tulevia tapahtumia.

Nissilän ja Sarlinin (2014) mukaan maahanmuuttajaoppilaan ymmärtäminen kannattaa varmistaa ohjaamalla selkeästi, monikanavaisesti ja konkreettisesti. Keskeisiä asioita kannattaa myös toistaa ja varmistaa opiskelijan ymmärtäminen. Eri kulttuureissa voi olla erilaisia tapoja, joiden avulla peitetään se, että ei ole ymmärtänyt. Opiskelija voi esimerkiksi nyökkäillä ja hymyillä ymmärtämisen merkiksi, vaikka ei olekaan ymmärtänyt opetettavaa asiaa.

Mallittamisen avulla opiskelijalle voidaan opettaa sekä uusia ajattelutapoja että käytännön tekemistä. Tällöin opettaja ja opiskelija ajattelevat ääneen, jolloin ajattelu tulee näkyvämmäksi (Kairaluoma ja muut, 2008). Mallittaminen sopii erityisen hyvin maahanmuuttajaopiskelijan ammatilliseen opetukseen ja oppimiseen. Siinä kannattaa edetä systemaattisesti: ensin opettaja tekee työn vaihe vaiheelta ja tarpeeksi hitaasti samalla koko ajan ääneen selostaen, mitä on tekemässä. Sen jälkeen opiskelija tekee opettajan antaman mallin mukaan ja mahdollisuuksien mukaan kertoo suullisesti, mitä on tekemässä. Kuvallinen työvaihestrukturi auttaa maahanmuuttajaopiskelijaa varsinkin, jos kuviin on yhdistetty kirjallinen työvaiheselostus. Toisaalta mallintamista voidaan nykyisin havainnollistaa myös digitaalisesti.

Oppimisen edistäminen ja digitaalinen aineisto maahanmuuttajaopiskelijan oppimateriaalina

Kirjoitetun tekstin ja kuvien rinnalla voidaan käyttää digitaalisia materiaaleja, joihin voidaan yhdistää videokuvaa työn vaiheittaisesta tekemisestä, muita kuvia, kuvaajia, listoja, keskustelualueita, äänitiedostoja jne. Oppimateriaaleissa käytetty selkeä rakenne sekä ymmärrettävä ja hyvä yleiskieli edistävät oppimista ja mahdollistavat sisällön saavutettavuuden kaikille käyttäjille. Etenkin oppiminen mahdollistuu henkilöille, jotka tarvitsevat suomen kielen vahvistamista tai joilla on oppimisen valmiuksiin liittyviä haasteita. Opettaja voi jaksotella oppimateriaalia ja ositella tekstiä mm. teemakokonaisuuksien mukaan. Oppimisessa voi hyödyntää liikkuvaa kuvaa, tehosteena myös pysäytettyä kuvaa sekä tekstittää niitä tarvittaessa. On hyvä muistaa tauko-

jen merkitys, koska se antaa aikaa opiskelijan ajattelulle ja esimerkiksi yhteenvedojen tekemiselle tai yhteiselle keskustelulle. Selkeään, hyvään ja ymmärrettävään kielen kuuluu se, että asiat ilmaistaan yksinkertaisesti. Vaikeat käsitteet täytyy selittää ja käyttää myös suomenkielisiä vastineita. (mukaillen Papunet, 2018). Ammatillisessa koulutuksessa käytettävän kielen tulisi olla myös ammattikäsitteitä avaavaa.

Oppiminen vaatii asian henkilökohtaista ymmärrystä, joka syntyy ihmiselle omaehtoisten kokemusten kautta (Lonka, 2015). Oppimistilanteissa onkin tärkeää opiskelijan avoin kiinnostus oppimistehäviin ja se, että stressin ja ahdistuneisuuden määrä on alhainen, jotta opiskelija kykenee muistamaan, keskittymään ja käsittelemään tunteitaan (Sajaniemi, Suhonen, Nisslin & Mäkelä, 2015.) Oppimisessa käytettävien laitteiden, ohjelmien ja oppimateriaalien tulisi olla sellaisia, että opiskelija voi hyödyntää niitä mahdollisimman pienen ohjauksen turvin ja että tämä kokee niiden käytön miellyttäväksi ja muistaa käyttötavan, vaikka käytössä olisi ollut taukoa. (Papunet, 2018). Jos opiskelija kokee verkossa olevat oppimistehtävät ja materiaalit sekä käytettävissä olevat ohjelmat liian vaikeiksi, motivaatio laskee, stressi ja ahdistus lisääntyvät eikä oppiminen etene.

Opetus ei saa olla opettaja- ja oppimateriaalikeskeistä, vaan sen tulee olla opiskelijoiden ohjausta esimerkiksi lähiopetuksena tai verkossa, jossa oppimisympäristö yhdistää erilaisia medioita. (Niemelä, Pekola & Wahlstedt, 2005). Verkossa tapahtuva oppiminen täydentää omalta osaltaan opiskelijan oppimisprosessia. Parhaimmillaan oppimateriaalin ja oppimisen digitalisoituminen parantaa oppimista, kun opiskelija voi perehtyä materiaaleihin ajasta ja paikasta riippumatta sekä kerra-

ta ja toistaa asioita tarpeen mukaan, mikä on kaikille opiskelijoille – mutta erityisesti maahanmuuttajaopiskelijalle – tärkeää. Keskeistä ammatillisen opettajan osaamisessa onkin se, miten verkkoympäristöstä saadaan kaikille opiskelijoille tasavertainen ja yhteisöllinen oppimispaiikka, joka huomioi käyttäjät sekä heidän yksilölliset tukitarpeensa ja opintopolkunsu. Printchard (2007) suosittelee, että opiskelijoille rakennetaan vuorovaikutustilanteita ja mahdollistetaan erilaisia oppimisen polkuja. Tällöin tunnustetaan jo olemassa olevaa osaamista, josta on hyvä jatkaa oppimista eteenpäin – se motivoi opiskelijaa ja innostaa oppimaan uutta.

Verkkosivustojen tulisi olla kaikille opiskelijoille saavutettavia ja helppokäyttöisiä, sillä selkeät sivupohjat auttavat oppimaan ja jäsentämään oppimista. Sivujen täytyy myös erottua hyvin toisistaan. Selkeässä sivustossa pääsisältö erottuu muusta sisällöstä, ja kokonaisuus on jaoteltu osiin. Navigaatiolinkit on hyvä erottaa muusta sisällöstä visuaalisesti ja ohjelmallisesti. Jos sivustolla on hakutoimintoja, ne on hyvä sijoittaa helposti löydettävään paikkaan. Interaktiiviset elementit (linkit, painikkeet tai alavetovalikot) tulisi suunnitella helposti tunnistettaviksi. Verkkosivustoilla on käytettävä riittävän suurta fonttia ja valittava selkeitä kirjasintyypppejä. Kannattaa myös muistaa, että liian suuri tietomäärä vaikeuttaa sivun hahmottamista ja sitä kautta oppimista. (Papunet, 2018.)

Opiskelija, joka tarvitsee suomen kielessä vahvistusta, hyötyy selkeistä kirjallisista oppimateriaaleista, verkkosivustoista ja videoista. Selkeys koskee käytettävää kieltä, puheen rytmiä, tauotusta, rakennetta, etenemistä, käsitteitä jne. Opettaja voi rakentaa opetukseen ja oppimiseen tarkoitettuja videoita yksin tai yhdessä kollegoiden tai opiskelijoiden kanssa – riippuen

oppimisen tavoitteesta. Kannattaa muistaa, että verrattuna valokuvaan videon avulla voi hyödyntää muun muassa liikettä, rytmiä, ääntä (puhe tai musiikki) sekä käyttää kuvatehosteita ja eri kuvakulmia. Korostuskeinoina voivat myös olla esimerkiksi tekstit, graafiset elementit, valokuvat ja piirustukset. Videon suunnittelu- ja käsikirjoitusvaiheessa on hyvä kuulla loppukäyttäjiä eli opiskelijoita. (Selkokeskus, 2018).

Monikanavaista oppimista mahdollistavat sovellukset maahanmuuttajaopiskelijoiden opetuksessa

Digitaaliset teknologiat ja oppimisympäristöt mobiililaitteineen tarjoavat uudenlaisia innostavia mahdollisuuksia opettaa, ohjata, opiskella ja oppia. Turun yliopiston koulutus sosiologian tutkimuskeskus laati marraskuussa 2013 koulutuspilvihankkeelle esiselvityksen “Digitaalinen oppiminen ja pedagogiikka”. Selvityksessään Kaarakainen, Kivinen ja Tervahartiala (2013) kuvailevat digitaalisen oppimisen nykytilannetta Suomessa: Suomalaisten koulujen teknologiavarustelu on eurooppalaista keskitasoa ja eri koulumuodoista tietoteknologinen valmius on hyvää lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa.

Digitaalisen oppimisen tavoitteena on, että maahanmuuttajaopiskelija saavuttaa riittävät valmiudet yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä toimimiseen. Samalla digiopetus antaa laajat mahdollisuudet tietotekniikan monipuoliseen hyödyntämiseen. Oppimistyyliä ja -strategioita on tärkeää miettiä erityistä tukea tarvitsevan maahanmuuttajaopiskelijan lähtökohdat ja tarpeet huomioiden. Mikäli esimerkiksi lukutaito on heikko, voi olla hyödyllistä käyttää oppimisen tukena enemmän ha-

Opettajan tehtävä on ohjata maahanmuuttajaopiskelijaa oppimaan ja tukea häntä ammatillisissa opinnoissa ja osaamisen kehittämisessä.

vainnollistavaa kuvallista ja äänellistä opimateriaalia, käydä aihealueeseen liittyvää keskustelua tai konkreettisesti havainnollistaa opetettava asia tekemisen kautta. (Räsänen, 2015.) Opettajan työskentely virtuaalisissa oppimisympäristöissä edellyttää pedagogisen osaamisen jatkuvaa kehittämistä sekä kykyä tehdä pedagogisesti ja teknisesti hyviä valintoja, joissa hyödynnetään myös yhteistyöverkostoja. Näin löydetään ja otetaan käyttöön hyviä erityispedagogisia käytänteitä (Happo, Junkkari, Kepanen, Koukkari & Nuutila, 2015). Yksi tärkeimmistä yhteistyöverkostoista on työelämä ja siellä käytettävät digisovellukset.

Lopuksi

Tässä artikkelissa on pohdittu selkeän kielen vaatimuksia ja periaatteita maahanmuuttajien opetuksessa sekä sitä, millä tavoin ammatillinen opettaja voi tukea maahanmuuttajaopiskelijaa ja miten opiskelija voisi käyttää tehokkaasti digitaalisia oppimisympäristöjä opintojensa tukena. Taustalla on ajatus maahanmuuttajaopiskelijasta opiskelemassa monilukutaitoa vaativassa ja sitä harjaannuttavassa opiskeluympäristössä. Monilukutaito on myös keskeinen työelämätaito.

Opettajan tehtävä on ohjata maahanmuuttajaopiskelijaa oppimaan ja tukea häntä ammatillisissa opinnoissa ja osaamisen kehittämisessä. Siksi on tärkeää, että ammatillinen opettaja käyttää opetuksessaan selkeää kieltä, havainnollistaa, opettaa tarpeeksi konkreettisesti, toistaa, kuvallistaa, aktivoi opiskelijaa toimimaan sekä varmistaa omaksumisen. Tämä auttaa kaikkia opiskelijoita oppimaan. Monikanavaisuus edistää oppimista, kunhan muistetaan, että eri aistikanavien on käsiteltävä samaan aikaan samaa asiasisältöä. Olennaista on myös keskeisten ammatillisten termien avaaminen ymmärrettäväksi kaikissa oppimista tukevissa materiaaleissa.

Mobiiliteknologia ja sosiaaliset mediat ovat tulleet opetuksen ja ohjauksen työvälineiksi. Ammatillisen opettajan digiosaamiseen sisältyy opetusmenetelmien ja -välineiden opiskelijalähtöinen valitseminen: Näin tuetaan maahanmuuttajaopiskelijan yksilöllistä oppimista ja rakennetaan siltoja työelämään. Maahanmuuttajaopiskelijaa voidaan teknologiatuetusti ohjata ja auttaa opiskelijan omien vahvuuksien ja mielenkiinnonkohteiden kautta saavuttamaan asetetut oppimistavoitteet. Erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajaopiskelijat kaipaavat myös osallistumiseen liittyviä kannustavia ohjaus- ja opetusmenetelmiä, jotta innostus oppimiseen saadaan herätettyä ja ylläpidettyä. Tällöin ymmärrettävä, oppimista edistävä ja aktiiviseen vuorovaikutukseen kannustava kieli on ohjauksen ja oppimateriaalien keskiössä. Sen avulla rakennamme yhdessä ammatillista osaamista, työllistymistä ja aktiivista osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Lähteet

- Happo, I., Junkkari, M., Kepanen, P., Koukkari, M., & Nuutila, L. (2015). Opiskelijälähtöinen moniammatillinen yhteistyö ammatillisessa erityisopetuksessa – kohti osallistavia käytäntöjä. Teoksessa M. Hirvonen (toim.), *Yhdessä toimien ja erilaisuutta arvostaen. Ammatilliset opettajakorkeakoulut erityisopetusta kehittämässä* (ss. 58–72). Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja.
- Itkonen, T., & Maamies, S. (2011). *Uusi kielopas*. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.
- Kaarainen, M.-T., Kivinen, O., & Tervahartia, K. (2013). Kouluikäisten tietoteknologian vapaa-ajan käyttö. *Nuorisotutkimus*, 31(2), 20–33.
- Kairaluoma, L., Ahonen, T., Aro, M., Kakkuri, I., Laakso, K., Peltonen, M., & Wennström, K. (toim.). (2008). *Lukemalla ja tekemällä*. Niilo Mäki Instituutti.
- Kupiainen, R. (2017). Lukutaidon jälkeen? Teoksessa Korhonen, V., Annala, J., & Kulju, P. (toim.), *Kehittämisen palat, yhteisöjen salat* (ss. 205–218). Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Kupiainen, R., & Sintonen, S. (2009). *Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus*. Helsinki: Palmenia.
- Leskelä, L., & Kulkki-Nieminen, A. (2015). *Selkokirjoittajan tekstilajit*. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry, Opikie.
- Lignell, I., & Nuutila, L. (2015). Innostavat digitaaliset oppimisympäristöt ja yksilöllinen oppiminen. Teoksessa M. Hirvonen (toim.), *Yhdessä toimien ja erilaisuutta arvostaen. Ammatilliset opettajakorkeakoulut erityisopetusta kehittämässä* (ss. 73–82). Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja.
- Lonka, K. (2015). *Oivaltava oppiminen*. Helsinki: Otava.
- Niemelä, M., Pekkola, S., & Wahlstedt, A. (2005). Verkko-oppimisympäristön käyttäjän kognitiiviset representaatiot. Teoksessa E. Marjomaa, & M. Marttunen (toim.), *Kognitiivisen verkkopedagogiikan erityiskysymyksiä* (ss. 18–33). Joensuu: Joensuu University Press Oy.
- Nissilä, L., & Sarlin, H.-M. (2014). *Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet*. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.
- Opetushallitus. (2018). *Yhteinen koulu kaikille*. Luettu osoitteesta https://edu.fi/erityinen_tuki/yhteinen_koulu_kaikille
- Papunet. (2018). *Selkeää ja saavutettavaa viestintää*. Luettu osoitteesta <http://papunet.net/>
- Printchard, A. (2007). *Effective Teaching with Internet Technologies*. London: Paul Chapman Publishing.
- Rapatti, K. (2008, toukokuu). *Miten huomioida Maahanmuuttajaoppilas eri oppiaineiden opetuksessa?* Luento Opetushallituksen Maahanmuuttajaopetuksen valtakunnallisissa seminaarissa 7.–8.5.2008, Joensuu.
- Räsänen, M. (2015). *Visuaalisen kulttuurin monilukukirja*. Helsinki: Aalto-yliopisto.
- Sajaniemi, N., Suhonen, E., Nisslin, M., & Mäkelä, J. E. (2015). *Stressin säätely. Kehityksen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ydin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Selkokeskus. (2018). *Selkokieli*. Luettu osoitteesta <http://selkokeskus.fi>
- Virtanen, H. (2009). *Selkokielen käsikirja*. Tampere: Esa Print Oy.

